

них для вдосконалення архітектурної організації медичних установ, спрямованих на підвищення якості життя людини.

ОХОРОНА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В США НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Ус Є.М.

Науковий керівник – Криворучко Н.І. канд., архіт., доцент

Ціллю охорони історико-культурної спадщини є - збереження пам'яток архітектури, культури, археології і т. п., а - це їх ідентифікація, оцінка, складання опису та документації, придбання, охорона, управління, реабілітація, реставрація, використання, реконструкція. Україна має тисячолітню історію, яка представлена багатою історико-культурною спадщиною, і одним з напрямків збереження її, має бути аналіз досвіду передових країн світу з цих питань.

Так, у США, при сталому розвитку країни, Федеральне законодавство США про охорону та використання пам'яток історії та культури, має відносно довгу для Сполучених Штатів історію. Ще в 1889 р Конгрес США прийняв постанову «Про збереженні в якості пам'ятника національного значення одного з найдавніших споруд індіанського населення країни - Каса Гранде в Джайла Веллі, штат Арізона». Це була перша історична споруда, офіційно кваліфікована як «пам'ятник».

Першим законом про охорону пам'яток історії в США став Закон 1906 року «Про старожитності», наділивши Президента повноваженнями відносити до категорії пам'яток об'єкти, які знаходяться на землі, що належить до федеральної адміністрації.

В даний час федеральне законодавство про охорону та використання пам'яток історії та культури кодифіковані в Збірці законів США - розділ «Охорона (консервація)», розділ «Національні парки, військові парки, пам'ятники й морське узбережжя» і «Історичні місця, будівлі, об'єкти старовини».

Виконання Закону «Про охорону пам'яток історії, що мають національне значення», у 1966 р. було покладено на міністра внутрішніх справ. Також, на нього покладено обов'язок складати Національний реєстр, вносячи в нього райони, території, будівлі, споруди та інші об'єкти, що мають цінність з точки зору американської історії, архітектури, археології, техніки і культури. Це говорить про високий рівень державної відповідальності за проведення програми збереження культурної спадщини.

Список охоронюваних пам'яток історії та культури федерального рівня постійно поповнюється. Тільки за 10 років Конгресом США було прийнято більш ніж 40 актів, які оголошують нові «історичні мі-

сця національного значення». Міністр внутрішніх справ, після консультації з відповідним уповноваженим з охорони культурної спадщини, може надати субсидію, або позику якомусь індіанському племені, або філантропічній благодійній організації, що представляє якусь етнічну меншину, для збереження її культурної спадщини.

Фінансування програм з охорони пам'яток історії та культури здійснюється Міністерством внутрішніх справ. Державні субсидії надаються на визначених умовах і в розмірі, що не перевищує 70% загальних витрат. Для їх отримання необхідні: узгодження заходів із загальним планом діяльності з охорони пам'яток історії, схваленим Міністром; надання звітів про проведені заходи; прийняття на себе витрат з утримання об'єкта після завершення програми.

Охороною пам'яток історії та культури в США займається також ряд органів і спеціалізованих організацій. Головну роль в координації заходів по збереженню спадщини минулого і залученню до цієї діяльності громадськості, покликаний відігравати Національний трест охорони пам'ятки історії (1949 рік).

При Міністерстві внутрішніх справ була утворена Служба охорони і відновлення національної спадщини. Законом 1985 року «Про міжнародну безпеку і розвиток співробітництва» була утворена Комісія зі збереження культурної спадщини США за кордоном. Її метою є охорона і відновлення кладовищ, монументів і історичних споруд.

Відмінною рисою системи охорони пам'яток в США є високий ступінь децентралізації. Наприклад, безпосередня робота з виявлення та обліку пам'яток ведеться штатами. Вони ж розпоряджаються федеральними грантами, передаючи значну частину цих коштів муніципальній владі, приватним особам та громадським організаціям, і так само додаючи до них власні субсидії.

Федеральний уряд і штати здійснюють лише моральне і матеріальне заохочення що до збереження пам'яток, але не контролюють стан пам'ятників безпосередньо. Цим, майже повністю, займаються громадські і приватні організації, які розробляють програми по збереженню історико-культурної спадщини. Це дає можливість розробляти проекти по їх використанню, формує систему туристично-культурних осередків, що розкриває історію країни.

Всі ці заходи розкривають системну програму по збереженню культурної спадщини країни, яка не має тисячолітньої своєї історії, як Україна. Але, як країна, в склад якої увійшли народи, що населяли її території, виконує принципи сталого розвитку: демократичності, гуманізму, збереження минулого для нащадків у майбутньому. Здійснюється за-

гальнонаціональна ідея ідентифікації суспільства і розкривається потенціал країни, що забезпечує її сталий розвиток.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА СПОРТИВНИХ ЦЕНТРІВ

Фредюк А.В.

Науковий керівник – Шушлякова О.С., канд. архіт., доцент

Сьогодні спорт, це не тільки шлях до здорового та повноцінного життя людей у мінливому середовищі, а й інтернаціональна культура, що стрімко розвивається. Вплив спорту на здоров'я спільноти та його внесок у престиж держави високо оцінений урядами країн та світовими лідерами. На державних рівнях створюються масштабні програми, щодо розвитку спорту та поширенню здорового способу життя, включаючи інвестиції у розбудову інфраструктури у цій галузі. Складова об'єктів спортивної інфраструктури присутня на всіх містобудівних рівнях, та розвиває розгалужену, багатозарову систему.

Спортивно-оздоровча галузь пов'язана з розвитком суспільства та повинна постійно реагувати на соціально-економічні зміни, для забезпечення потреб соціуму. Сучасність диктує тенденції та розширює діапазон потреб та вимог до спортивних об'єктів. Розвиток класичних видів спорту, створення нових, та поширення культурних заходів спрямованих на активне дозвілля залучає широкий спектр професіоналів та аматорів різного віку. Об'єкти спортивно-оздоровчої інфраструктури повинні здійснювати перехід від унітарності до поліфункціональності. Однак питання організації оптимальної об'ємно-планувальної структури та архітектурного середовища залишається відкритим.

Аналіз історичної ретроспективи та сучасної практики створення вітчизняних та закордонних спортивних комплексів потрібен для визначення проблематики, виявлення основних прийомів та сучасних тенденцій у сфері проектування даних об'єктів.

Багатофункціональний спортивний центр - об'єкт, що надає населенню за місцем проживання додаткову та професійну освіту, спрямовану на оволодіння знаннями, уміннями та навичками за їх інтересами, створення рівних можливостей для творчого розвитку та самовизначення у вільний час. Культурний та освітній блок інтегрується в основну спортивно-оздоровчу функцію об'єкту.

Комплексний аналіз дав можливість виявити, що сучасні тенденції в основному спрямовані на реорганізацію застарілих функціональних схем, вирішення проблем епізодичного використання мас-